

بررسی اهمیت و زمینه های تعامل و مشارکت خانواده و مدرسه

خلود رمز

کارشناسی ارشد علوم تشریحی ، دانشگاه علوم پزشکی ایلام

ferdosramz@gmail.com

۰۹۱۸۳۵۵۲۳۹۳

چکیده :

وضعیت موجود هر جامعه ای نتیجه یادگیری دیروز افراد در خانه و مدرسه است و وضعیت فردای هر جامعه در نتیجه سرمایه گذاری هایی است که امروز روی دانایی افراد در خانه، مدرسه و جامعه انجام می گیرد. در این راستا مدارس اصلی ترین نهاد تعلیم و تربیت قلمداد می گردند و عملکرد موفق این نهاد بدون حضور پررنگ و مشارکت همه جانبه والدین قابل تحقق نمی باشد بنابراین ارتباط موثر و مستمر خانه و مدرسه و بهره برداری از راهبردهای مختلف جهت هم افزایی والدین / مدارس در راستای تحقق اهداف و برنامه های رسمی و غیررسمی از الزامات اساسی هر نظام آموزشی محسوب شده و به عنوان یک عامل راهبردی و اثرگذار در پیشرفت تحصیلی و ارتقای کیفیت تربیتی دانش آموزان موثر می باشد . این تحقیق به روش توصیفی - تحلیلی بر آن است تا به بررسی اهمیت و زمینه های تعامل و مشارکت خانواده و مدرسه بپردازد .

واژگان کلیدی: مشارکت ، خانواده ، مدرسه ، راهکار.

۱- مقدمه :

تعلیم و تربیت همواره از دغدغه‌های مصلحان و متفکران بوده و تعاریف متعددی از آن ارائه داده اند . طبق تعریفی که از تربیت در ایران سند تحول بنیادین آموزش و پرورش بیان شده است تربیت عبارت است از فرایند تعاملی زمینه ساز تکوین و تعالی پیوسته هویت متربیان به صورتی یکپارچه و مبتنی بر نظام معیار اسلامی به منظور هدایت ایشان در مسیر آماده شدن جهت تحقق آگاهانه و اختیاری مراتب حیات طیبه در همه ابعاد . برای تحقق این تعریف از بدو تولد یک کودک تا زمانی که او به یک شهروند تبدیل شود نهادهای مختلفی وجود دارد که وظیفه تعلیم و تربیت او را بر عهده دارند و هر کدام یک سری هدف را دنبال کرده و برای آن اقداماتی انجام می دهند. در این بین خانواده و مدرسه دو نهاد مهمتر به حساب می آید چرا که همانطور که از قرآن و تعلیم اسلام پیداست خانواده یکی از مهمترین نهادهای تربیتی است که با توجه به پیوند عاطفی برقرار در آن بین اعضا و محیط گرم آن میتوان گفت که در امری مانند تعلیم و تربیت موثر تر از نهادهای دیگر است . (محمدخانی، امیری، اسلانی و عرب احمدی، ۱۴۰۳)

بعد از خانواده مدرسه یکی دیگر از نهادهای موثر تربیتی است که در تحقق هدف مورد نظر نقش دارد. در واقع مدرسه رسمی ترین نهادی است که تعلیم و تربیت را بر عهده دارد در مدرسه علاوه بر آموزش دروس و مباحث علمی ارزشها و فرهنگ قوانین و... هم آموزش داده می شود که این موارد سبب شده که مدرسه از نهادهای موثر واقع شود . تحصیل و یادگیری به عنوان دو عامل اساسی در توسعه فردی و اجتماعی انسانها همواره مورد توجه جوامع قرار گرفته اند تحقیقات و مطالعات مختلف نشان میدهد که پیشرفت تحصیلی و عملکرد تحصیلی نقش موثر در زندگی افراد و آینده ی روشن تری برای آنان را مهیا میسازد. در این راستا نقش تعاملات خانواده و مدرسه به عنوان دو نهاد اساسی در فرایند تحصیلی و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان ابتدایی بسیار مهم و قابل توجه است تعامل مدرسه و خانواده مشکلات سوء رفتار اجتماعی نوجوانان را در مسیر بهبود قرار میدهد خانواده به ویژه خانواده منسجم نقش مهمی در سازگاری نوجوانان ایفا میکند . (قاسمی، مکتبی و حاجی یخچالی ، ۱۳۹۶) مشارکت والدین در امور مدارس، شامل طیفی وسیع از انواع زمینه هاست که می تواند شامل مشارکت در عرصه های آموزشی، انضباطی، مالی، فرهنگی و اجتماعی بوده، به طور مستقیم (با حضور در مدرسه) یا غیرمستقیم (در محیط بیرون از مدرسه) انجام شود. (Gonzalez, Willems, Doan, 2005)

شرکت دادن اولیاء در تصمیم گیریهای مرتبط با آموزش و پرورش، خصوصاً جنبه هایی که به کار یا سرنوشت فرزندان آنان مربوط است، سبب ایجاد انگیزه و علاقه مندی آنان به اداره امور مدارس شده و احساس تعهد آنان را نسبت به آن، افزایش می بخشد . (یزدخواستی و عباس زاده، ۱۳۸۶) خانواده در جریان آموزش و پرورش فرزندان با مدرسه شریک شده تا از طریق هم افزایی و مشارکت، کمک نماید تا فرزندان داناتر و تواناتر شده و بتوانند در جامعه زندگی نموده و به حقیقت وجودی خویش نزدیک تر شوند . اولیاء و مربیان، شرکای آموزشی محسوب شده، والدین به عنوان متقدم ترین، بیشترین تأثیر را از نظر عاطفی، روانی، فکری و شخصیتی روی فرزندان خواهند داشت . خانواده سالم، فرزند سالمی روانه مدرسه می کند و مدرسه نیز با داناسازی و معرفت بخشی به دانش آموز، وی را تواناتر کرده و انسان کارآمدی را به جامعه تحویل خواهد داد . حضور والدین در مدرسه، باعث آشنایی بیشتر آن ها با مشکلات، علایق، دیدگاه ها، افکار و گرایش های رفتاری فرزندشان می شود و بدین ترتیب با آگاهی بیشتری در حل مسائل مربوط به فرزند خود مشارکت می کنند . ارتباط متقابل خانه و مدرسه، می تواند گام موثری در شناخت انتظارات و ارزش های حاکم بر فرزندان باشد و تلاش موفقی در جهت پر کردن شکاف بین نسلی، محسوب می گردد .

محمدخانی و همکاران (۱۴۰۳) در پژوهشی به بررسی نقش تعاملات خانواده و مدرسه در تحقق اهداف تعلیم و تربیت پرداخته و نشان دادند شکل گیری شخصیت و چگونگی رشد روانی کودکان بیش از همه در گرو عملکرد خانه و مدرسه است. این دو نهاد اجتماعی است که

بزرگترین مسئولیت را در رشد و تکامل شخصیت کودکان بر عهده دارند. وقتی که رفتار معلمان و اولیای مدرسه و نیز رفتار پدر و مادر و اولیای خانواده بامواظبت و تربیت و روانشناسی کودک و رشد او مطابقت نداشته باشد، سلامت روانی و اجتماعی کودکان به مخاطره می‌افتد. پس در پرتو همدلی و همسویی این دو نهاد مهم آموزشی و تربیتی یعنی خانه و مدرسه، بسیاری از مشکلات و تنگنای نظام تعلیم و تربیت حل خواهد شد.

نتایج تحقیق شولی محسنی و همکاران (۱۴۰۰) در بررسی مشارکت والدین در فرآیند تعلیم و تربیت (فرصت‌ها و چالش‌ها) حاکی از آن است که به منظور مشارکت سازنده خانواده در تعلیم و تربیت فرزندان، لازم است اهداف، کارکردها و موانع برنامه ریزی‌های علمی مربیان هر چه بیشتر به خانواده آموزش داده شود. با مشارکت سازنده خانواده‌ها در فرآیند تعلیم و تربیت، پیشرفت تحصیلی فرزندان به طور چشمگیری افزایش یافته است. مدرسه به عنوان خانه دوم دانش‌آموزان، نیازمند افزایش این مشارکت است.

نتایج پژوهش محسنی و همکاران (۱۴۰۰) در بررسی ارائه مدل ارتقاء تعامل مدرسه و خانواده در پیشگیری از سوء رفتارهای اجتماعی نوجوانان (از دیدگاه معلمان و مدیران مدارس شهر تهران نشان داد «هنگامی که والدین در آموزش فرزندشان شرکت کنند، نگرشها، رفتارها و وضعیت تحصیلی دانش‌آموزان تقویت می‌گردد و باعث دور شدن نوجوانان از رفتارهای ناپسند اجتماعی می‌شود. با توجه به این نتایج به سازمان آموزش و پرورش پیشنهاد می‌شود با تخصیص بودجه و منابع کافی جهت فعالیتهای نوجوانان در مدرسه اقدام نموده و تلاش نماید تا در مدارس با ایجاد کلاسهای جانبی و فضای آموزشی خوب بتوانند در تعامل بیشتر خانواده‌ها و نوجوانان با مدرسه کمک نمایند.»

زارع و همکاران (۱۳۹۹) در پژوهش خود به شناسایی راهبردهای موجود جلب مشارکت والدین در مدارس متوسطه؛ با تأکید بر ابعاد مشارکتی اپستین پرداختند. بر پایه یافته‌های پژوهش مشخص شد که در مدارس منتخب برنامه‌ها و راهبردهای موجود جلب مشارکت والدین/مدارس در هر یک از ابعاد شش‌گانه مشارکتی اپستین شامل استفاده از فن‌آوری اطلاعات - برنامه آموزش خانواده (فرزند پروری)، وبسایت مدرسه - کانال تلگرامی - پیام کوتاه - تقویم آموزشی - دعوت‌نامه (ارتباط یابی)، مشارکت در اعیاد ملی - مذهبی (مشارکت داوطلبانه)، فعالیتهای فوق‌برنامه - دفتر برنامه‌ریزی دانش‌آموز (یادگیری در خانه) و انجمن مرکزی - انجمن پایه (تصمیم‌گیری) است. همچنین مشخص شد که در بعد همکاری با سازمان‌های اجتماعی هیچ‌گونه راهبردی از سوی مدارس منتخب به کارگرفته نشده است. با این حال ضمن ارزشمندی همکاری با سازمان‌های اجتماعی در راستای تحقق مدرسه زندگی، باید اذعان داشت که این مهم به مثابه حلقه‌ی مفقوده در نظام آموزشی کشور ما محسوب می‌شود.

یافته‌های تحقیق یونسی و همکاران (۱۳۹۴) در بررسی راه‌های بهبود مشارکت والدین در امور آموزشگاه در مدارس ابتدایی نشان داد برای مشارکت اولیا در امور مدرسه، تدوین راهبردی مبتنی بر سازمان دهی و اتخاذ سیاست‌ها و خط‌مشی که بتوانند مشارکت حد اکثری اولیا را به دنبال داشته باشد، از اهمیت و ضرورت خاص برخوردار است.

منافی و زمانی (۱۳۹۲) در بررسی راهکارهای بهبودبخش مشارکت خانواده و مدرسه در امور آموزشی و پرورشی دانش‌آموزان نشان دادند در نظام‌های تعلیم و تربیت مترقی، مدارس نمی‌توانند از خانواده جدا باشند و عمدتاً بین اولیاء، مربیان و مدیران مدارس، همکاری نزدیک وجود دارد. در این نظام‌ها، اولیاء از نزدیک در جریان کارهای مدرسه هستند و به آن‌ها فرصت همکاری و مشارکت در امور آموزشی و پرورشی فرزندان داده می‌شود. نتیجه این همکاری، ارتباط نزدیک و صمیمی اولیاء با مسئولین آموزشی مدرسه خواهد بود که باعث رشد، شکوفایی و پیشرفت آموزشی و پرورشی دانش‌آموزان خواهد شد به علاوه به بهبود کیفیت آموزشی و پرورشی مدرسه نیز خواهد انجامید.

افضل خانی و عبدی پاکروان (۱۳۹۲) در تحقیق خود به بررسی شیوه‌های بهینه در مشارکت اثر بخش اولیا و مردم در مدارس پرداختند. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که از دیدگاه مدیران و اولیا رابطه معناداری بین مشارکت با فرهنگ، فناوری اطلاعات، ابعاد مالی، آموزش و ارتباطات کادر اجرایی با اولیا وجود دارد

۲- روش شناسی :

پژوهش حاضر با هدف بررسی اهمیت و زمینه‌های تعامل و مشارکت خانواده و مدرسه به شیوه توصیفی و از نوع کتابخانه‌ای انجام شده است و با توجه به روش پژوهش، جامعه آماری پژوهش شامل کلیه اسناد، مدارک و منابع مرتبط با موضوع مورد بررسی از قبیل کتب، مقالات و پایان نامه‌ها می‌باشد.

۳- بحث درباره یافته‌ها

مشارکت یک نیاز سرشتی انسان است. انسان بر پایه آفرینش خویش نیاز به تعلق و پیوند با دیگران دارد، خوی اجتماعی بودن در وی نهفته است. مشارکت « پیوند دو سو به سازنده و سودمند بین دو تن یا بیشتر از دو تن می‌باشد. مشارکت درگیری ذهنی و عاطفی اشخاص در موقعیتهای گروهی است که آنان را برمی انگیزد تا برای دستیابی به هدفهای گروهی یکدیگر را یاری دهند و در مسئولیت کار شریک شوند. (طوسی، ۱۳۷۷) در تعریف دیگر از مفهوم مشارکت مشارکت را نوعی سهیم و دخیل شدن در تصمیم گیری برنامه ریزی و اجرا دانسته اند این تصمیم گیری معطوف به هدفی است که مشارکت کنندگان تمایل نشان میدهند برای تحقق هدف مشترک با دیگران به کنش متقابل یاری گرانه بپردازند. (قاسمی پور، ۱۳۸۰)

در جوامع جدید، مدرسه یکی از نهادهای تربیتی و آموزشی مهم است که در کنار خانواده مهمترین کانون تعلیم و تربیت به شمار می رود. جامعه پذیری و انتقال فرهنگ جزء کارکردهای مدرسه محسوب میشوند، اما برای موفقیت مدارس در امر تعلیم و تربیت همکاری و هماهنگی بین دو نهاد خانه و مدرسه یک ضرورت اجتناب ناپذیر محسوب میشود. چون مدرسه قادر نیست چنین مسئولیتی را بدون شناخت خانواده و بدون تکیه بر امکانات و تواناییهای اولیا و همکاری آنان در تقویت امکانات آموزشی و تربیتی مدرسه به عهده بگیرد، مشارکت خانه و مدرسه و آگاهی هایی که متعاقب این همکاری برای اولیا و مدرسه ایجاد خواهد شد برای آموزش و تربیت فرزندان مهم بوده، همچنین همکاریهای یاد شده موجبات پیشگیری از ناهنجاریهای جامعه را فراهم خواهد ساخت.

مشارکت عاملی برای درهم شکستن موانع رشد و پیشرفت و ایجاد فضای مناسب جهت رشد و تعالی می گردد و به عنوان راهبردی به حساب می آید که فرصتهای مناسبی خلق می کند تا مردم برای از میان برداشتن دشواریها و گشودن مرزهای بسته به راه های تازه دست پیدا کنند. مشارکت والدین در امور مدارس شامل طیف وسیعی از انواع زمینه هاست که می تواند شامل مشارکت در عرصه های آموزشی، انضباطی، مالی، فرهنگی و اجتماعی بوده و بهطور مستقیم (با حضور در مدرسه) و یا غیر مستقیم در محیط بیرون از مدرسه انجام شود. (قدسی و همکاران، ۱۳۹۵) پژوهش‌ها نشان می‌دهد ارتباط مستمر اولیاء دانش‌آموزان با اولیاء مدرسه اثرات مثبتی به این شرح به دنبال دارد:

الف- افزایش موفقیت تحصیلی دانش آموزان با کسب نمرات بالا، موفقیت در آزمون‌های مختلف به ویژه آزمون‌های سنجش هوش و استعداد تحصیلی و در نهایت رشد و بالندگی شخصیتی دانش آموز.

ب- علاقه به درس و مدرسه و توجه دقیق به مسائل آموزشی- تربیتی از سوی دانش آموز.

ج- افزایش چشمگیر انگیزه دانش آموز برای فراگیری مباحث درسی و به دنبال آن کاهش خطر ترک تحصیل دانش آموز.

د- کاهش چشمگیر امکان روی آوردن دانش آموز به مواد مخدر، سیگار، قرص‌های روان گردان و ... در سن بلوغ و پس از آن.

ه- تعادل رفتار کودک و جلوگیری از بروز رفتارهای نابهنجار به ویژه بیش فعالی در کودکان.

۳- ۱. راهکارهای مشارکت خانواده در امور تربیتی دانش آموزان

برای ارتباط مستحکم و هدفمند بین خانه، مدرسه و مشارکت اولیاء در امر آموزش و پرورش دانش آموزان، انجمن اولیاء و مربیان وظیفه دارد که زمینه های همکاری خانواده در برنامه های آموزشی و تربیتی مدارس را فراهم سازد. زمینه های متعددی برای همکاری خانواده با اولیای مدارس وجود دارد که والدین می توانند آن ها را شناسایی و در آن زمینه ها، سطح همکاری خود را با مدرسه ارتقا بخشند. از جمله این زمینه ها می توان به موارد ذیل اشاره نمود :

۳- ۱- ۱- مشارکت در زمینه کمک به تحقق اهداف آموزشی و تربیتی

توسعه مشارکت مردم در آموزش و پرورش یک اصل پذیرفته شده است. البته این مشارکت می تواند به طرق گوناگون انجام پذیرد. شاید اولین مورد در امر آموزش و پرورش که فوراً به ذهن متبادر می گردد مشارکت مادی آنها در این امر مهم باشد. لکن گرچه این نوع مشارکت پسندیده و حتی لازم است اما اهمیت آن به اندازه سهم والدین در کمک به تحقق هدف های آموزش و پرورش نیست.

۳- ۱- ۲. مشارکت در تصمیم گیری مربوط به مدرسه و دانش آموزان

یکی از مهم ترین زمینه های مشارکت والدین در امر تصمیم گیری برای نحوه ی اداره مدرسه می باشد. اولیا با تشکیل انجمن اولیا و مربیان و به دعوت مدیر مدرسه می توانند او را در اتخاذ تصمیم گیری مدرسه ... مشارکت داشته اند ، برای تحقق و اجرای تصمیمات گرفته شده از هیچ تلاشی دریغ نمی کنند و در نتیجه در عواقب تصمیمات مزبور خود را شریک می دانند. این بدان معناست که چنانچه نتایج مطلوبی به بار آمد تشویق شده و به این کار ادامه خواهند داد و اگر حاصل این تصمیمات نامطلوب بود صرفاً به سرزنش اولیای مدرسه نمی پردازند. در حقیقت زمانی که صحبت از تصمیم گیری در مورد فرزندان خود در میان باشد کسی اولی تر از خود والدین نمی باشد. (صفایی ، ۱۳۸۷)

۳- ۱- ۳. مشارکت در تعیین اهداف آموزش و پرورش

از آنجا که والدین به طور ملموس با مشکلات و مسائل فرزندان دانش آموز خود سر و کار دارند بیشتر از هر کس دیگری می توانند در زمینه ی هدف های آموزش و پرورش اظهار نظر کنند. به عبارت دیگر در تعیین اهداف آموزش و پرورش اولیا می توانند نقش به سزایی ایفا نمایند و در این زمینه مشارکت فعال داشته باشند.

۳- ۱- ۴. مشارکت در تعیین رهبران آموزشی

همان طور که دربند دو متذکر گردید چنانچه گروهی برای امر خاصی تصمیم گیری نمایند ، نتایج مطلوب یا نامطلوب حاصل از آن تصمیم گیری را تقبل کرده و برای تحقق آن تصمیمات تلاش می نمایند. اولیا نیز می توانند در امر انتخاب مدیر مشارکت داشته باشند. البته این امر اکنون به طور غیر مستقیم و غیر مستقیم است لکن چنانچه از طریق مراجع قانونی چنین اختیاری به اولیا داده شود ، آنگاه در جهت اداره مدرسه پی گیری های بیشتری خواهند کرد و خود را ملزم به تحقق اهداف مدرسه در جهت تعلیم و تربیت فرزندان خویش می دانند.

۳- ۱- ۵. مشارکت والدین در امر تمرین علمی برای پرورش شهروند

نقش خانواده در پرورش اجتماعی و ایجاد فرهنگ مناسب برای زندگی در جامعه مدنی و پرورش روحیه ی شهروندی بسیار حیاتی است. تحقیقات نشان داده است که تا سنین دوازده سالگی رشد اجتماعی کودکان و نوجوانان صرفاً محدود به خرچہ ی خانواده است. از بین بردن روحیه ی جزم اندیشی و استبدادی ، به فراموشی سپردن روحیه ی تملق و چاپلوسی ، ترویج مدارا و سعه ی صدر ، کاهش مناسبات پدر سالاری و جلوگیری از نفوذ آن به مدرسه ، از بین بردن نقض قوانین و عدم استفاده از روابط شخصی و جایگزین ضوابط قانونی ، به مثابه روزانه هایی است که می توان از آن به عنوان تمرین عملی برای پرورش شهروند یاد نمود.

۳- ۱- ۶. مشارکت اولیا در گذراندن اوقات فراغت فرزندان

به دلیل تلاش و کوششی که افراد در اجرای برنامه خود به عمل می آورند، دچار خستگی و فشارهای روحی و جسمی می گردند. برای برطرف نمودن این خستگی و فشارهای نیاز به اوقاتی هست تا خارج از برنامه به فعالیت های تفریحی بپردازند. این نوع فعالیت که فرد خارج از اشتغال سپری می کند اوقات فراغت نامیده می شود. حال چگونگی گذراندن اوقات فراغت خود مسأله ای است حائز اهمیت. هم مدرسه و هم خانواده در این مسیر دارای مسؤولیت هستند. شرکت در اردوهای تفریحی - آموزشی شرکت در کلاس هاس زبان و نقاشی ، کمک به رشد مهارت های مذهبی از قبیل توانایی در قرائت یا حفظ قرآن مجید و انجام فرائض دینی و زندگی در طبیعت ، هم به جهت لذت جویی از مواهب آن و هم به جهت تفکر در آفرینش هستی و عظمت آفریدگار آن بخشی از فعالیت هایی است که می توان به کمک نهادهای گوناگون از جمله آموزش و پرورش و خانواده ها انجام پذیرد.

۳- ۱- ۷. مشارکت والدین در تشویق و ترغیب دانش آموزان

انسان در هر مرحله از زندگی خود دوست دارد مورد تشویق دیگران قرار گیرد. علت این امر را روان شناسان به سرنوشت و فطرت او مربوط می دانند. این تأیید یا تشویق بهتر است از سوی والدین و مربیان صورت گیرد. زیرا کودک به سوی کسی جلب می شود که او را مورد تشویق قرار داده است. تشویق و ترغیب فواید مهمی به دنبال دارد که از جمله آنها می توان به رغبت به کار و تلاش و مطالعه باعث تکرار رفتارهای پسندیده به کارانداختن ابتکار و خلاقیت شادابی و نشاط و سبب جرأت و شهامت می گردد. این تشویق هم به صورت مادی و هم به صورت معنوی از سوی والدین و معلمان امکان پذیر است.

۳- ۱- ۸. مشارکت خانواده و مدرسه در چاره جویی برای رفع عقب ماندگی درسی

یکی از معضلات پیش روی معلمان و اولیا چگونگی مواجه با فراگیری است که با وجود داشتن بهره ی هوشی متوسط یا بالا از درس و برنامه ی تحصیلی خود عقب می مانند. بسیاری از مربیان و والدین در برابر کودکان عقب افتاده از درس، موضوع رها کردن یا تنبیه را پیش می گیرند که به نظر می رسد موضع صحیحی نباشد. در این مورد بهتر است قبل از هر گونه پیش داوری به دنبال علل عقب افتادگی درسی بود و آنگاه درصدد یافتن راهی برای آن برآمد. باید دید آیا اختلاف والدین، رفتار و روش معلم، تنبیه های بی مورد، استهزا، تهدید، علل عاطفی و یا عوامل دیگر سبب این معضل شده است و در این میان اولیای مدرسه به خصوص افراد خانواده که شناخت بهتری از فرزندان دارند می توانند کمک شایانی ارائه دهند. مثلاً برای جبران عقب ماندگی فراگیر برای او برنامه ریزی شود که در روز چند ساعت و چه مواقعی و هر ساعت چه مقدار از دروس با نظارت و کنترل والدین خوانده شود، آنگاه با ایجاد و تقویت انگیزه، زمینه را برای جبران عقب ماندگی و پیشرفت تحصیلی مهیا ساخت.

۴- نتیجه گیری

آموزش و پرورش به عنوان یک نهاد اجتماعی به منظور ارضای نیازهای جامعه پدید آمده است، و مدارس به عنوان خط مقدم جبهه ی تعلیم و تربیت متعلق به این نهاد اجتماعی و در خدمت جامعه است که برای انجام صحیح رسالت خود و برخورداری از حمایت اجتماع ملزم به برقراری رابطه ی مؤثر با جامعه می باشد. خانواده اولین و مهمترین نهاد اجتماعی است که در جامعه پذیری و تربیت اجتماعی فرزندان نقش اساسی ایفا می کند در میان همه سازمان ها و نهادهای اجتماعی خانواده از جایگاه و مرتبه خاصی برخوردار است و به عنوان عامل اصلی القای ارزش ها و هنجارها شناخته شده که در رشد و تکامل شخصیت فرزندان تأثیرات عمده ای دارد. همکاری خانه و مدرسه در فعالیت هایی که مکمل یکدیگر باشند، منجر به رشد همه جانبه ی کودک خواهد شد. لکن اگر این فعالیت ها به طور موازی باشند و هر یک به گونه ای متفاوت راه خویش را بپیمایند، حاصل اعمال آنان به نوعی روان گسیختگی منتهی خواهد شد. از آنجا که ارزش های نسل جدید با ارزش های گذشتگان خود در حال فاصله گرفتن است، بی تردید فضای عاطفی خانواده تحت تأثیر این تقابل ارزشی تغییراتی را شاهد خواهد بود. خانواده به عنوان یک نهاد اولیه می تواند به پرورش انسان هایی کمک کند که بتوانند در یک جامعه ی چند فرهنگی به هم زیستی و حیات بپردازند. آنچه فرد را از خاک به افلاک سیر می دهد از طریق کیمیای تعلیم و تربیت عملی می شود و جوهره این حرکت مبتنی بر اخلاق تبلور می یابد.

پیشنهادهات

به منظور افزایش مشارکت والدین با مدرسه موارد زیر پیشنهاد می گردد:

۱. تقویت انجمن های اولیاء و مربیان: انجمن ها محافل خوبی برای ایجاد روحیه ی تعاون و همکاری است. البته این انجمن ها از حالت انتقال یکسویه اطلاعات باید فاصله بگیرند و جنبه مشارکتی پیدا کنند. مدیران مدارس می توانند با تکیه بر اصول علمی، فلسفی و مذهبی، انجمن های مدارس را تقویت کرده و تصمیمات خود را بر پایه ی مشورت استوار سازند.

۲. برگزاری هم‌اندیشی و کارگاه‌های آموزشی برای والدین: خانواده‌های کودکان برای برخورد درست با فرزند خود حتماً باید از آموزش‌های لازم و مستمر بهره‌مند شوند. این آموزش‌ها موجب کاهش مشکلات آنان خواهد شد. به شرط آنکه بر پایه یک نیاز سنجی صحیح علمی صورت گرفته باشد.

منابع

- افضل خانی، مریم، عبدی پاکروان، مژگان. (۱۳۹۲). بررسی شیوه‌های بهینه در مشارکت اثر بخش اولیا و مردم در مدارس، پژوهش در برنامه ریزی درسی، شماره ۳۶ دوره ۱۰
- زارعی، احمد، دهقانی، مرضیه، صالحی، کیوان، محمدی پویا، سهراب. (۱۳۹۹). شناسایی راهبردهای موجود جلب مشارکت والدین در مدارس متوسطه؛ با تأکید بر ابعاد مشارکتی اپستین. اندیشه‌های نوین تربیتی، ۱۶(۴)، ۵۷-۸۹
- شولی محسنی، سکینه و قنوتی، حمیدرضا و بیژنی نیا، سمیرا. (۱۴۰۰). مشارکت والدین در فرآیند تعلیم و تربیت (فرصت‌ها و چالش‌ها)، اولین کنفرانس بین‌المللی روانشناسی، علوم اجتماعی، علوم تربیتی و فلسفه معارف اسلامی، بابل
- صفایی، محمدحسین. (۱۳۸۷). زمینه‌های مشارکت خانواده در آموزش و پرورش، <http://karshenasi-ebtadaee.blogfa.com/post/97>
- طوسی، م.ع. (۱۳۷۷). مشارکت در مدیریت و مالکیت، تهران، انتشارات مرکز آموزش مدیریت دولتی
- قاسمی پور، ا. (۱۳۸۰). مشارکت مردمی در آموزش و پرورش، تهران انتشارات پژوهشکده تعلیم و تربیت
- قاسمی، زهرا، حاجی یخچالی، علیرضا، مکتبی، غلامحسین. (۱۳۹۶). رابطه انسجام خانواده، حمایت تحصیلی و تاب‌آوری تحصیلی با پیوند با مدرسه و مولفه‌های آن.
- قدسی، علی محمد، بلالی، اسماعیل، لطیفی پاک، ندا. (۱۳۹۵). بررسی تأثیر عوامل اجتماعی مؤثر بر میزان مشارکت اولیا در امور مدارس در همدان، فصلنامه توسعه اجتماعی (توسعه انسانی سابق)، دوره ۱۲، شماره ۱
- محسنی، ن.، حسینی، م.ع. و قورچیان، ن.ق. (۱۴۰۰). بررسی ارائه مدل ارتقاء تعامل مدرسه و خانواده در پیشگیری از سوء رفتارهای اجتماعی نوجوانان (از دیدگاه معلمان و مدیران مدارس شهر تهران) دوفصلنامه مطالعات روانشناختی نوجوان و جوان، ۲(۲)، ۲۳۷-۲۲۶
- محمدخانی، یاسر، امیری، مریم، اسلانی، سعیده، عرب احمدی، فاطمه. (۱۴۰۳). نقش تعاملات خانواده و مدرسه در تحقق اهداف تعلیم و تربیت. مشاوره و راهنمایی (شغلی، خانواده، توانبخشی)، ۵(۱)، صص. ۱۲۷-۱۳۲
- منافی شرف‌آباد، کاظم، زمانی، الهام. (۱۳۹۲). راهکارهای بهبود بخش مشارکت خانواده و مدرسه در امور آموزشی و پرورشی دانش‌آموزان. کنگره پیشگامان پیشرفت.
- یزدخواستی، بهجت و عباس زاده، محمد. (۱۳۸۶). بررسی عوامل مؤثر بر مشارکت والدین دانش‌آموزان مقطع متوسطه استان آذربایجان شرقی. مجله دانشگاه شهید چمران اهواز، ۳(۱۴)، ۶۲-۴۵. علوم تربیتی و روان‌شناسی
- یونسی، فاطمه و سعادت‌مند، زهره و شعبانی، احمد. (۱۳۹۴). بررسی راه‌های بهبود مشارکت والدین در امور آموزشگاه در مدارس ابتدایی، اولین کنگره علمی پژوهشی سراسری توسعه و ترویج علوم تربیتی و روانشناسی، جامعه‌شناسی و علوم فرهنگی اجتماعی ایران، تهران

Gonzalez DeHass, Alyssa R; Willems, Patricia; Doan Holbein, Marie(2005). **Examining the Relationship Between Parental Involvement and Student Motivation; Educational Psychology Review**, Vol. 17, No. 2, pp. 99-123.